

МИКОЛА ІВАНОВИЧ МАРЧУК,

кандидат юридичних наук, доцент,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
кафедра конституційного і міжнародного права;

 <https://orcid.org/0000-0002-0217-478X>,

e-mail: marchuk_m_i@ukr.net

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Розглянуто проблематику дослідження конституційно-правових аспектів функціонування двопалатного парламенту в Республіці Польща. Установлено, що польська конституційна доктрина передбачає асиметричну двопалатну модель парламенту зі збереженням системної еквівалентності палат. Досліджено особливості правового статусу Сейму та Сенату як палат політичного представництва суверенної польської нації. З'ясовано особливості функціонального розмежування повноважень Сейму і Сенату у світлі національного та європейського законодавства.

Ключові слова: парламент, бікамералізм, законодавча влада, законотворча діяльність, регламент, представницька функція.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Інтенсифікація політичних процесів в Україні, спроба національної еліти вивести державу на новий, більш високий рівень розвитку неминує пов'язані з пошуком оптимальних форм державного устрою та, відповідно, реформуванням інститутів політичної системи. У зв'язку із цим, як і в перші роки незалежності України, актуалізується питання вибору оптимальної структури парламенту. Ця проблематика є однією з найбільш дискусійних та неоднозначних в українській конституційній літературі і разом практично недослідженою. З огляду на це вбачається актуальним та необхідним дослідження бікамералізму в Республіці Польща як державі, що є близькою для України не лише територіально та історично, але й організаційно – за державним ладом та характером демократичних перетворень.

Стан дослідження проблеми

Проблематиці дослідження історичних і теоретичних аспектів бікамералізму в Республіці Польща присвячено статті українських науковців С. Сороки (2010 р.) [1] та В. Гробою (2010 р.) [2]. Проблематика взаємодії парламентської більшості та опозиції в Сеймі Республіки Польща виступала предметом наукового зацікавлення О. Кукуруз (2008 р.) [3]. Політичне структурування парламенту Республіки Польща під впливом виборчої системи досліджувалося Ю. Нечипоренко (2013 р.) [4]. Зміни змісту організації державної влади в Польсь-

кій Республіці (кінець 1980-х – 1990-ті роки) осмислювалися Т. Поповичем (2015 р.) [5]. Зазначені роботи в основному розкривають лише окремі аспекти діяльності польського парламенту або залишаються цінними з історичної перспективи проблематики, оскільки не враховують новітніх тенденцій функціонального розмежування компетенції Сейму та Сенату у світлі європейського законодавства.

Серед польських конституціоналістів, на роботи яких в основному й орієнтується автор, слід вказати П. Сарнецького (автора підручника з конституційного права [6] та серії статей), М. Добровольського (автора монографії [7] та статей з проблематики правового статусу парламенту Республіки Польща), авторів монографії «Напрями зміни політичної позиції та функцій Сенату Республіки Польща» А. Біштиги і П. Зентарського [8] та інших.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є з'ясування особливостей правового статусу Сейму та Сенату як палат польського парламенту через осмислення організаційно-функціональних аспектів їхньої діяльності. Досягнення поставленої мети опосередковується такими завданнями: визначення співвідношення компетенцій та домінації палат польського парламенту; встановлення впливу актів європейського права на компетенцію національних парламентів (на прикладі Республіки Польща).

Наукова новизна дослідження

Під час цього дослідження планується отримати нові знання щодо еволюції парламентських функцій в умовах євроінтеграційних процесів та особливостей розмежування повноважень у двопалатному парламенті (на прикладі бікамералізму в Республіці Польща). Новизна дослідження опосередковується потребами наукового сприйняття напрацювань зарубіжної (зокрема польської) конституційної думки та можливістю практичного впровадження окремих аспектів бікамералізму в Україні.

Виклад основного матеріалу

Організація влади у Республіці Польща базується не тільки на засаді поділу влади на три гілки, але й на принципі їх взаємного врівноваження, на що прямо вказує ч. 1 ст. 10 Конституції 1997 р.¹ Вона закріплює не тільки функціональний поділ влади на судову, виконавчу і законодавчу та забороняє втручання кожної із владних гілок у предметну компетенцію двох інших, але й зобов'язує їхні органи співпрацювати між собою².

Хоча серед окремих польських науковців подекуди й існує думка про те, що «на тлі наявного конституційного унормування ми маємо справу з певною перевагою законодавчої влади над іншими з огляду на можливість значного її впливу на інші через прийняття відповідного законодавства» [9, s. 130], ми вважаємо, що такий стан речей насправді пояснюється прагненням законодавця компенсувати сильні позиції виконавчої влади в польському владному механізмі, обумовлені віднесенням до неї Президента Республіки Польща.

Положення ст. 10 Конституції Республіки Польща уточнює п. 2, в якому говориться, що законодавча влада належить Сеймові і Сенатові, виконавча – Президентові Польської Республіки та Раді Міністрів, а судова – судам і трибуналам. Таким чином Конституція Республіки Польща 1997 р., у розвитку концепції поділу та збалансування влади спеціально впроваджує у державний механізм одночасно два органи, Сейм і Сенат, доручаючи їм здійснення законодавчої влади [10, s. 47].

Оскільки принцип двопалатності польського парламенту виражає основні конституційні цінності, впливає на політичний устрій,

то він визнається доктриною та судовою практикою основоположною засадою Конституції, яка характеризується найбільшим ступенем загальності та значущості. З неї випливає ряд інших конституційних норм, які дозволяють точніше визначити спосіб функціонування та здійснення влади в державі. З неї випливає також загальна конституційна характеристика інституту парламенту. Це надає Сейму і Сенату статусу найвищих державних органів – палат політичного представництва, які безпосередньо представляють суверенну польську націю.

Як констатував Конституційний Трибунал, «принципово важливим є сам факт того, що повноваження та сам характер Сенату безпосередньо впливають із принципу представництва, а опосередковано – із суверенітету нації. ... Діяльність кожної палати є проявом функціонування парламенту, оскільки кожна з них має повну легітимність для представлення всієї нації в будь-якій публічній справі»³.

Положення Конституції, що наділяють законодавчою функцією Сейм та Сенат, повністю підтверджуються та розвиваються наступними конституційними положеннями, що стосуються механізмів створення, загального характеру, внутрішньої організації, правил функціонування (наприклад, через принцип відкритості засідань палат), статусу депутатів та сенаторів (імунітет) тощо [11, s. 142].

З огляду на те, що на підставі ст. 10 Конституції за обома зазначеними органами законодавчої влади визнано однакову позицію у державному механізмі, без зазначення жодних відмінностей між ними, існує певне наукове бачення щодо закріплення у приписах Конституції Республіки Польща 1997 р. презумпції рівності палат як юридичного наслідку прийняття двопалатної структури парламенту.

Припущення про «системну еквівалентність палат» також підтверджувалося зазначеним вище рішенням Конституційного Трибуналу від 12 січня 2005 р. Тому із засади двопалатності парламенту можна вивести інтерпретаційну норму про те, що за наявності сумнівів стосовно сфери компетенції Сейму або Сенату слід виходити із припущення про рівні права обох палат, «що вдало відображає бажання законодавця, щоб закони приймалися двопалатним парламентом» [12, s. 253].

Це стосується не лише індивідуальних повноважень другої палати у сфері законодавчої влади, а й повноважень Сенату в цілому, а отже, будь-якої функції, яку він виконує. Отож за

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. *Dz.U.* Nr 78. Poz. 483. Ze zm.

² Wyrok TK z 21 lutego 2001 r. (sygn. akt P 12/00). *OTK ZU*. 2001. Nr 3. Poz. 47.

³ Wyrok TK z 12 stycznia 2005 r. (sygn. akt K 24/04). *OTK ZU*. 2005. Nr 1A. Poz. 3.

відсутності положення, яке б обмежувало будь-яку компетенцію Сенату, доходимо висновку, що його повноваження рівнозначні повноваженням Сейму. Обидві палати в принципі мають однакові можливості для дій, також відсутня можливість «розбити» припис однієї з палат іншою. В той же час на рівні міжпарламентських відносин завданням другої палати є обмеження повноважень більш «сильної» першої палати. Проте це не стосується зовнішніх відносин, а отже, і зв'язків між законодавчими органами та іншими органами влади. Підтвердженням функціонування цієї концепції на практиці є постійне прагнення Сенату до розширення сфери своєї діяльності, навіть за умови відсутності відповідного конституційного унормування для цього. Слід зазначити, що багато з цих зобов'язань відображені у Регламенті Сенату¹ та Законі «Про виконання мандату посла (депутата Сейму) і сенатора»².

Хоча обидві палати парламенту представляють волю польського народу, аналіз їх конкретних повноважень доводить, що «Конституція 1997 р. передбачає саме асиметричну двопалатну модель». Бо якщо «Сенат дійсно є складовим елементом законодавчої влади, то (...) сфера його діяльності та компетенція не ідентичні сфері діяльності та компетенції Сейму»³. Тобто в цьому випадку не можна говорити про «нижню» та «верхню» палати, а лише про те, що палати наділені певним діапазоном спільних і власних (відмінних) повноважень за явно вираженої домінуючої політичної позиції Сейму, хоча, як зазначає С. Сорока, «досить спірним є питання рівня цієї домінації» [13].

Зауважимо, що закріплення певних преференцій за Сеймом уже було характерною рисою польського парламенту в період Другої Польської Республіки, а також після 1989 р., коли було прийнято рішення замінити однопалатний парламент двопалатним. Уже в 1993 р. Конституційний Трибунал говорив про фактичну «нерівність Сейму й Сенату під час перебігу законодавчого процесу та особливу, вирішальну роль Сейму»⁴. Такий стан речей залишався характерною ознакою польського бікаме-

ралізму аж до 2010 р., тобто до часу набрання чинності Лісабонським договором⁵ та прийняття коопераційного закону від 8 листопада 2010 р.⁶

Подібну думку підтримує в роботах зазначеного періоду й П. Сарнецький, зазначаючи, що віднесення до окремих повноважень Сенату, зокрема, вкрай скромної компетенції у сфері законотворення та практичне позбавлення його контрольних повноважень доводить, що обидві ці палати (Сейм та Сенат) є функціонально нерівними [14, s. 228]. Більше того, як зазначає Є. Шиманек, поряд із обмеженням законодавчої влади також звужуються інші, неюридичні, функції та повноваження другої палати [15, s. 298].

У результаті вступу Республіки Польща до Європейського Союзу відбулися значні перетворення в рамках визначення концепцій, завдань і повноважень польського парламенту. Це явище відобразило зміни у системі здійснення державної влади в Республіці Польща, що, у свою чергу, стало наслідком передачі частини компетенції від національних органів на рівень Європейського Союзу.

У результаті цього процесу відбулися функціональні зміни в компетенції Сейму та Сенату. Вони охопили майже всі повноваження національного парламенту, включаючи перш за все законодавчі та контрольні функції, сприяли появі елементів «європейської» функції парламенту і трансформували вже існуючі зобов'язання палат.

Нова, динамічніша роль національних парламентів у процесі європейської інтеграції також визначається положеннями ст. 12 Договору про Європейський Союз, у двох протоколах до Лісабонського договору – Протоколі про роль національних парламентів у Європейському Союзі (Протокол № 1) та Протоколі про застосування принципів субсидіарності та пропорційності (Протокол № 2)⁷.

⁵ Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, sporządzony w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007 r. *Dz.U.* 2009. Nr 203. Poz. 1569.

⁶ Ustawa z dnia 8 października 2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej. *Dz.U.* 2010. Nr 213. Poz. 1395.

⁷ Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06 (дата звернення: 01.12.2018).

¹ Uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 listopada 1990 r. – Regulamin Senatu. *M. P.* 2010. Nr 39. Poz. 542 ; Nr 57. Poz. 771. Z późn. zm.

² Ustawa z dnia 9 maja 1996 r. „O wykonywaniu mandatu posła i senatora”. *Dz.U.* 1996. Nr 73. Poz. 350. Z późn. zm.

³ Wyrok TK z 23 lutego 1999 r. (sygn. akt K 25/98). *OTK ZU.* 2002. Nr 4. Poz. 43. S. 138.

⁴ Wyrok TK z 23 listopada 1993 r. (sygn. akt K 5/93). *OTK.* 1993. Cz. II. Poz. 39.

Зауважимо, що Лісабонський договір особливо увагу приділяє участі національних парламентів у демократичному розвитку всього Європейського Союзу та зміцненню демократичної легітимності його органів. Як зазначає Е. Горневіч, національні парламенти отримують безпосередньо від органів ЄС проекти законодавчих актів, забезпечуючи таким чином дотримання принципу субсидіарності, участь у механізмах оцінки реалізації політики ЄС у сфері свободи, безпеки та правосуддя, а також участь у політичному контролі Європолу та оцінці діяльності Євроюсту [16].

Національні парламенти держав-членів ЄС також отримали можливість впливати на швидкість і діапазон процесів інтеграції, оскільки вони були залучені до передбачених Договором процедур ревізії первинного права ЄС та процедури приєднання, а також сприяти розвитку багаторівневої міжпарламентської співпраці, у тому числі й співпраці з Європейським Парламентом [17, s. 162].

Разом із тим ключову роль у сфері включення польського парламенту у «постлісабонські устроєві реалії» відіграли Закон від 8 жовтня 2010 р. «Про співробітництво Ради Міністрів з Сеймом та Сенатом у питаннях, пов'язаних із членством Республіки Польща в Європейському Союзі» (так званий Закон про кооперацію, чи коопераційний закон) та новели до регламентів обох палат, пов'язані з рецепцією лісабонських рішень [18, с. 232]. Запроваджена коопераційним законом модель співпраці парламенту і Ради Міністрів у європейських справах деталізувала правила впливу законодавчих органів на польську політику з питань ЄС.

Процедуру імплементації права ЄС до національної правової системи Республіки Польща важко розглядати як прояв реалізації класичної законодавчої функції польського парламенту, оскільки у випадку транспозиції норми законодавства ЄС національний парламент пов'язаний змістом запроваджуваної норми і не може самостійно приймати рішення щодо засадничих матеріальних чи процедурних питань цього правового врегулювання. Тобто він тільки опосередковує волю законодавця ЄС у процесі запровадження європейських стандартів у польську правову систему.

Однак слід зазначити, що Закон про кооперацію посилив чинний порядок співпраці між парламентом і Радою Міністрів у сфері створення польського законодавства, що застосовує право Європейського Союзу. Рада Міністрів була зобов'язана подавати Сеймові і Сенату, не рідше ніж один раз на півроку, ін-

формацію про законодавчу роботу, пов'язану з виконанням актів права ЄС, термін для транспозиції яких закінчився або закінчиться протягом трьох місяців від дати подання інформації, тому парламент здійснює своєрідний контроль за своєчасним виконанням права ЄС.

У світлі поданого процедури запровадження права ЄС не слід розглядати з точки зору суто законотворчих повноважень парламенту, а лише як специфічне зобов'язання парламенту Республіки Польща створювати закони, що не суперечать праву ЄС, та обов'язок запровадження стандартів ЄС до національної системи права. Таке зобов'язання було додатково забезпечено у праві ЄС компенсаційною відповідальністю держави-члена у випадку відсутності або неправильної транспозиції права Європейського Союзу в національне законодавство [19, s. 347].

Феномен «європеїзації» традиційних функцій польського парламенту залишив свій відбиток насамперед у сфері контрольних повноважень над Радою Міністрів у сфері реалізації європейської політики. У світлі положень чинного коопераційного закону необхідно ствердити, що процес «європеїзації» традиційних функцій органів законодавчої влади у процедурі сприйняття права Європейського Союзу здійснюється в основному через їх інформаційно-методичну діяльність.

У науковій літературі справедливо підкреслюється, що створення в парламенті ефективних механізмів збору та обробки інформації, пов'язаної із членством Польщі в Європейському Союзі, є тим фактором, що дійсно вказує на «європейську» роль парламенту, а також обумовлює інші його форми співпраці з урядом у справах, пов'язаних із членством у Європейському Союзі [20, s. 526], тим самим вирішуючи питання можливості впливу національного парламенту на зміст актів права ЄС.

Із метою надання парламенту максимально можливого впливу на процеси прийняття рішень коопераційний закон наклав на Раду Міністрів зобов'язання представляти на пленумі Сейму і Сенату не рідше одного разу на півроку достовірну інформацію про поточну діяльність, що проводиться на форумі Європейського Союзу. Тематика надаваної інформації охоплює не тільки всі основні проблеми, з якими зараз стикається Союз, але й більш важливі заходи та ініціативи, які здійснюються союзними органами [21, s. 13].

Закон також зобов'язав уряд надавати інформацію про поточні питання, пов'язані з членством Республіки Польща в ЄС, на кожне прохання Сейму та Сенату або уповноваженого

органу на підставі регламенту Сейму або Сенату. Таким чином, з положень Закону випливає, що Рада Міністрів не може відмовитися від надання такої інформації.

У свою чергу, в рамках реалізації конкретних зобов'язань щодо надання інформації Рада Міністрів була зобов'язана негайно подавати обом палатам польського парламенту проекти актів ЄС, прийнятих відповідно до ст. 352 п. 1 Договору про функціонування Європейського Союзу (ч. 2 ст. 7 Закону), і проекти так званих «незаконодавчих» актів (ч. 1 ст. 8 Закону). Коопераційний закон установлює зобов'язання Ради Міністрів надавати парламенту в передбачені Законом терміни (ч. 1 і 2 ст. 7 і ч. 2 ст. 8 Закону) проекти законодавчих бачень (позиції) Республіки Польща на згадані проекти актів ЄС разом із обґрунтуванням, що включає оцінку очікуваних юридичних наслідків імплементації акта ЄС до польської правової системи та соціальні, економічні та фінансові наслідки для Республіки Польща проектів законодавчих бачень РП.

Крім того, проект позиції уряду повинен містити інформацію про вид нормотворчої процедури щодо акта, який буде прийнято, режим голосування в Раді, а також інформацію про його відповідність принципу субсидіарності (ч. 3 ст. 7 Закону). Обґрунтування проекту позиції Республіки Польща повинно представляти парламентові наслідки прийняття акта ЄС польською правовою системою та соціально-економічною системою, а додана до проекту оцінка на предмет його відповідності принципу субсидіарності виконує роль допоміжного матеріалу для перевірки відповідності проекту акта ЄС принципу субсидіарності. У свою чергу, гарантії участі польського Сейму та Сенату в процесі моніторингу перебігу правотворчих процедур ЄС повинно забезпечити закріплення обов'язку Ради Міністрів щодо передачі інформації про перебіг процедур прийняття актів права Європейського Союзу та позицій, що їх займає Республіка Польща під час цих процедур (ст. 10 Закону). У рамках консультаційних процедур Рада Міністрів надає також інформацію про позицію, яку вона збирається займати під час розгляду проекту в Раді ЄС, разом із обґрунтуванням позиції Республіки Польща, а також оцінкою правових наслідків імплементації зазначеного акта права до національної правової системи та соціальні, економічні та фінансові наслідки його впровадження для Республіки Польща (ч. 1 і 2 ст. 11 Закону).

Чинний коопераційний закон, розширюючи предметну сферу інформаційної проце-

дури, також зобов'язав Раду Міністрів надати парламенту письмову інформацію про позицію, яку Рада Міністрів має намір зайняти під час розгляду проекту в Раді ЄС (ч. 1 ст. 12 Закону) або Європейській Раді (ч. 2 ст. 12 Закону), з обґрунтуванням. Рада Міністрів також негайно надсилає обом палатам польського парламенту документи ЄС, які потребують консультацій з державами-членами, та їх оцінки, сформульовані відповідними установами або органами ЄС, за винятком документів, поданих до Сейму та Сенату безпосередньо Європейським Парламентом, Радою та Європейською Комісією (ч. 4 ст. 4 Закону). Вона також надає плани роботи Ради та оцінки річних законодавчих планів Європейської Комісії, підготовлені Європейським Парламентом та Радою ЄС (ст. 5).

Слід зауважити також, що у період з 1 листопада 2014 р. до 31 березня 2017 р. Рада Міністрів також була зобов'язана подавати Сейму і Сенату на розгляд інформацію про позиції інших держав-членів ЄС, зайняті в порядку, передбаченому ст. 6 коопераційного закону. Ця вимога стосувалася подання позиції іншої держави-члена, зайнятої відповідно до ч. 2 ст. 3 Протоколу (№ 36) про перехідні положення¹. Це зобов'язання також застосовуватиметься до позицій інших держав-членів, які вимагають подання до Європейської Ради: проекту законодавчого акта, прийнятого в галузі соціального забезпечення, щодо заходів, необхідних для створення вільного руху працівників (п. 1 ч. 2 ст. 48 ДФЄС), проекту директиви, що встановлює мінімальні норми в обсязі, необхідному для сприяння взаємному визнанню судових вироків та судових рішень, а також поліцейської та судової співпраці у кримінальних справах з транскордонним виміром (ч. 1 ст. 82 ДФЄС), проекту директиви, що встановлює мінімальні стандарти щодо визначення злочинів і санкцій особливо у сфері серйозних злочинів із транскордонним виміром, і проекту директиви, що встановлює мінімальні стандарти для визначення кримінальних злочинів і санкцій у певній сфері (п. 1 ч. 3 ст. 83 ДФЄС).

Висновки

Дослідження польського досвіду функціонування бікамералізму в сучасних умовах державотворення обґрунтовує перспективу трансформації функцій національного парламенту

¹ Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу.

України як держави, що закріпила прагнення результативність двопалатного парламенту, європейської інтеграції, та вказує на загальну зокрема в умовах унітарної держави.

Список бібліографічних посилань

1. Сорока С. В. Сенат у системі органів державної влади Республіки Польща в 1989–2009 роках. *Наукові праці. Серія: Державне управління*. 2015. Т. 263, вип. 252. С. 130–136.
2. Гробова В. П. Бікамералізм: досвід Республіки Польща. *Форум права*. 2010. № 2. С. 105–110. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2010_2_20.pdf (дата звернення: 09.12.2018).
3. Кукуруз О. Парламентська більшість та опозиція в Сеймі Республіки Польща. *Політичний менеджмент*. 2008. № 6 (33). С. 79–89.
4. Нечипоренко Ю. Політичне структурування парламенту Республіки Польща під впливом виборчої системи. *Гілея: науковий вісник*. 2013. № 73. С. 354–355.
5. Попович Т. П. Зміна змісту організації державної влади в Польській Республіці (кінець 1980-х – 1990-ті роки). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 35 (2.1). С. 59–63.
6. Sarnecki P. Prawo konstytucyjne Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa : Wydawnictwo C. H. Beck, 2013. 490 s.
7. Dobrowolski M. Zasada dwuizbowości parlamentu w polskim prawie konstytucyjnym. Warszawa : Wydawnictwo Sejmowe, 2005. 304 s.
8. Kierunki zmian pozycji ustrojowej i funkcji Senatu RP / red. nauk. A. Bisztyga, P. Zientarski ; Senat Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa : Kanc. Senatu, 2014. 272 s.
9. Skrzydło W. Polskie prawo konstytucyjne. Wyd. 6. Lublin : Verba, 2010. 467 s.
10. Dobrowolski M. Dwuizbowość parlamentu jako zasada Konstytucji RP. *Państwo i Prawo*. 2000. Nr 4. S. 47–53.
11. Sarnecki P. Problem dwuizbowości parlamentu // *Zagadnienia prawa parlamentarnego : materiały z XLVII Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego / M. Granat (red.)*. Serock 1–3 czerwca 2006 r. Warszawa : Wydawnictwo Sejmowe, 2007. S. 142–143.
12. Dobrowolski M. Zasada dwuizbowości parlamentu w polskim prawie konstytucyjnym. Warszawa : Wydawnictwo Sejmowe, 2005. 304 s.
13. Сорока С. Механізми взаємодії Сенату Республіки Польща з Сеймом у процесі реалізації законодавчої функції. *Державне управління та місцеве самоврядування*. Дніпро, 2010. Вип. 3 (6). URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnicтво/2010/2010_03\(6\)/10ssvzrf.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnicтво/2010/2010_03(6)/10ssvzrf.pdf) (дата звернення: 09.12.2018).
14. Prawo konstytucyjne Rzeczypospolitej Polskiej / pod red. P. Sarneckiego. Wyd. 8, rozsz. i zaktualizowane. Warszawa : Wydawnictwo C. H. Beck, 2011. XXIV, 464 s.
15. Szymanek J. Pozalegislacyjne funkcje i kompetencje drugich izb parlamentarnych // *Zagadnienia prawa parlamentarnego / M. Granat (red.)*. Warszawa : Wydawnictwo Sejmowe, 2007. S. 297–317.
16. Górniewicz E. Wzmocnienie roli parlamentów narodowych w konstrukcji europejskiej. *Biuro analiz*. 2009. Nr 23. S. 1–2.
17. Popławska E. Rola parlamentów narodowych w świetle traktatu z Lizbony. *Przegląd Sejmowy*. 2010. Nr 5 (100). S. 157–174.
18. Lis-Staranowicz D. Komisja śledcza i Komisja ds. Unii Europejskiej w systemie organów Sejmu // *Zagadnienia prawa parlamentarnego / M. Granat (red.)*. Warszawa : Wydawnictwo Sejmowe, 2007. S. 231–253.
19. Szymanek J. «Funkcja europejska» Sejmu i Senatu jako ustrojowy efekt członkostwa w Unii Europejskiej // *Polska w Unii Europejskiej / red. M. Kruk, J. Wawrzyniak*. Krakow : Kantor Wydawniczy Zakamycze ; Grupa Wolters Kluwer, 2005. S. 347–364.
20. Marszałek-Kawa J. Pozycja ustrojowa i funkcje Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej po akcesji do Unii Europejskiej. Warszawa : ELIPSA, 2012. 713 s.
21. Sarnecki P. Współpraca Rady Ministrów z Sejmem i Senatem przy wykonywaniu przez Polskę praw członkowskich w UE. *Przegląd Sejmowy*. 2004. Nr 5 (64). S. 13–15.

Надійшла до редколегії 11.12.2018

МАРЧУК Н. И. ЗАКОНОДАТЕЛЬНАЯ ВЛАСТЬ В РЕСПУБЛИКЕ ПОЛЬША

Рассмотрена проблематика исследования конституционно-правовых аспектов функционирования двухпалатного парламента в Республике Польша. Установлено, что польская конституционная доктрина предусматривает асимметричную двухпалатную модель парламента с сохранением системной эквивалентности палат. Исследованы особенности правового статуса Сейма и Сената как палат политического представительства суверенной польской нации. Выявлены особенности функционального разграничения полномочий Сейма и Сената в свете национального и европейского законодательства.

Ключевые слова: парламент, бикамерализм, законодательная власть, законотворческая деятельность, регламент, представительская функция.

MARCHUK M. I. LEGISLATIVE POWER IN THE REPUBLIC OF POLAND

The article is focused on the problems of studying the constitutional and legal aspects of the functioning of the bicameral parliament in the Republic of Poland. The research is carried out with the aim of studying and scientific understanding of the practical implementation of certain aspects of bicameralism in Ukraine.

The peculiarities of the legal status of the Sejm and the Senate as the chambers of political representation of the sovereign Polish nation have been analyzed. It has been emphasized that certain competencies of legislative power in the Polish power system are intended to compensate for the strong positions of the executive branch, due to the assignment of the President of the Republic of Poland to it. It has been noted that in the period after the restoration of the bicameral structure of the Polish Parliament in 1989, until 2010, the Sejm held the dominant position. It has been established that at the present stage of development, the Polish constitutional doctrine foresees an asymmetric bicameral parliament model with the preservation of the system's equivalence of chambers.

It has been noted that the result of the accession of the Republic of Poland to the European Union, the Sejm and the Senate had functional changes that covered almost all the powers of the national parliament, including, first of all, legislative and control functions, led to the appearance of elements of the "European" function of the parliament and transformed already existing commitment of both chambers.

The peculiarities of the influence of the EU legal acts on the processes of national legislation in Poland have been revealed. The directions of transformation of the normative and controlling function of the Sejm and the Senate have been determined. The principles of functional separation of powers of the Sejm and the Senate in the light of the national and European legislation have been established. It has been concluded that during the process of implementation of acts of the European law in the national legal system of the Republic of Poland, the chambers of the parliament managed to expand their powers at the expense of the so-called "European competence of the Polish parliament".

Keywords: parliament, bicameralism, legislative power, law-making activity, regulation, representative function.